

PŘESKUPENÍ VOJSK

Generál-major Miloslav Kukla

Jedním z podstatných rysů při provádění mohutných operací za Veliké vlastenecké války byla vysoká operativnost vyšších jednotek.

Je mnoho příkladů přeskupování značných sil a prostředků provedených v době Veliké vlastenecké války Sovětského svazu. Bitvy o Moskvu, Leningrad, Stalingrad a deset postupně provedených stalinských úderů mohlo být uskutečněno proto, že části sil velkých uskupení po splnění úkolů byly přeskupeny na frontě i několika set kilometrů a pak jich bylo použito v dalších operacích.

V další části článku pojednám o zásadách a požadavcích kladených na organizaci a provedení přeskupení.

1. Cíl přeskupení vojsk

Útočná operace je řadou sražení, bojů a manévřů spojených jedním všeobecným cílem a usměrněných k řešení úkolů záležejících v rozdrčení určitého nepřátelského uskupení vojsk.

V řadě prvků charakterisujících útočnou operaci má velký význam manévr. Záleží v organisovaném pohybu vojsk za tím účelem, aby bylo vytvořeno nejvýhodnější uskupení, aby toto uskupení bylo postaveno do výhodné situace, která by umožnila provést zdrcující úder proti nepříteli nebo získat čas a prostor.

Manévr musí být svým zámyslem jednoduchý, musí být proveden skrytě a rázně, s překvapením pro nepřítel.

Velitel soustřeďuje síly a prostředky v prostoru určeného místa průlomu, proniká jimi do hloubky obrany nepřítel, obchvacuje jeho boky, vniká do jeho týlu, obkličuje nepřítel a konečně ho ničí.

Smělé a pružné manévrování vojsk na bojišti je jednou z podmínek úspěchu.

Situace se během sražení a bojů často a náhle mění. Výhodný poměr sil vytvořený při zahájení útočné operace by byl brzy ztracen, kdyby byla nepříteli ponechána volnost manévrovat zálohami a kdyby zůstalo beze změny vlastní počáteční uskupení sil a prostředků.

Každá operace, zvláště útočná, byla zpravidla zakončena ve zcela odlišném uskupení, než bylo uskupení sil a prostředků při jejím zahájení.

Neustálé narůstání síly úderu za útočné operace je zabezpečeno manévrem z hloubky druhými nebo dalšími sledy, zálohami, armádní nebo frontovou rychlou skupinou na směr hlavního úderu, plánovaným přeskupením sil a prostředků z vedlejších směrů (manévr podle fronty) nebo jednotkami, které již jinde splnily daný úkol. Cílem přeskupení je dosáhnout převahy sil a prostředků v prostorech sražení a bojů.

Přeskupení velkých sil a prostředků za Veliké vlastenecké války byla provedena s překvapením, rychle a utajeně i za neobyčejně ztížených podmínek (mrazy, dlouho trvající deště, rozbahněné prostory),

ale při dokonalém plánování, při vysoké kázni vojsk, při materiálním zabezpečení a při vysokém umění velitelů v manévrování vojsky.

Rychlost v přeskupování vojsk byla zabezpečena dokonalou organizací železničních a automobilních převozů, leteckými převozy a po vlastní ose.

2. Způsoby přeskupení vojsk

K přeskupení sil dochází zpravidla

- při soustředění a vystrídání vojsk, před zahájením útočné operace,
- při rozšiřování úspěchu tam, kde to nebylo plánem boje předvídáno,
- při odrážení protiúderu nepřítele,
- při změně směru hlavního úderu, aby bylo dosaženo obklíčení a zničení nepřátelského uskupení,
- při přechodu do obrany,
- při přípravě protiúderů, po případě protiofensivy.

Útočné operace jsou plánovány nejen do značných šířek, ale i do velkých hloubek nepřátelské obrany. Ani u pěších divisí, ani u mechanizovaných nebo tankových divisí nelze vždy plně zabezpečit přesné dodržení plánované rychlosti postupu. Některé jednotky se za útoku opoždějí, jiné zvyšují tempo útoku. Tím vznikají nepředvídané bojové situace. Původní uskupení se mění, na různých úsecích se mění i poměr sil vlivem manévru provedeného druhým sledem nebo zálohami.

Každá změna situace vnáší někdy dočasné, jindy trvalé změny do rozhodnutí, nebo si vynucuje i nové rozhodnutí. To se pak odráží ve změně sestavy uskupení a tím i v přeskupování sil a prostředků.

Situace druhého nebo dalších sledů, rozmístění záloh v bojové sestavě, stejně tak i náhlé změny v bojových situacích vynucují si i různé způsoby v provedení přeskupení:

- přeskupení sil z hloubky k frontě,
- přeskupení podél fronty k jednomu z křídel,
- přeskupení sil kombinací obou způsobů.

Nejčastější, jednoduchý a rychlý je první způsob přeskupení sil, t. j. z hloubky k frontě na směru hlavního úderu.

Vyšším jednotkám jsou určovány pochodové osy nebo pásma pro přesun, někdy s přesně vymezenou dobou použití.

Posílové jednotky přidělené vyšším jednotkám je vhodné začlenit do jejich pochodových proudů již v prostoru soustředění, jsou-li tam.

Nelze-li je včlenit do pochodových proudů vyšších jednotek (z jakýchkoli důvodů), pochoduji samostatně po téže nebo po jiné komunikaci.

Při průchodu týly vyšších jednotek, které jsou v dotyku s nepřítelem, je jim nutno vyhradit určité komunikace po pevně stanovenou dobu. Někdy bude nutný i zákaz pohybu pro jednotky jsoucí v dotyku s nepřítelem po určitou dobu na všech týlových komunikacích, a to proto, aby byly zabezpečeny rychlé přesuny a aby bylo utajeno provádění přeskupení sil.

Tak se zamezí křížování proudů, zmatky, prozrazení utajované činnosti a možné ztráty dělostřeleckými palbami a leteckým bombardováním.

Náčrt 1 zachycuje přeskupení vojsk k jednomu z křídel při rozšiřování úspěchu. V srpnu roku 1943 byl velkým uskupením sovětských sil organisován průlom nepřátelské obrany v úseku Golakovo—Carevo

s cílem zamezit ústup nepřátelských sil k řece Děrna, v dalším průběhu pak zničit toto nepřátelské uskupení.

Jednotky určené k provedení průlomu byly ve styku se sousedy, kteří měli úkol ochranný.

22. srpna byl po dělostřelecké přípravě zahájen útok. Po třídených tuhých bojích byla prolomena nepřátelská obrana v celé taktické hloubce. Další postup ve směru hlavního úderu byl zastaven palbami a přeskupenými silami nepřítele.

25. srpna byly na směru hlavního úderu zasazeny tankové jednotky, ale bez úspěchu.

26. srpna byl po krátké dělostřelecké přípravě proveden útok v úseku na jih od Careva a tak se podařilo prolomit nepřátelskou obranu v celé její hloubce. Protiútoky nepřítele byly odrazeny na západ. Velitel uskupení se rozhodl využít úspěchu na levém křídle přeskupením sil do tohoto prostoru.

Směr hlavního úderu byl přenesen na levé křídlo ve směru na Orlovo a na sever. 28. srpna bylo na tomto směru pokračováno v operaci útokem tankových a mechanizovaných jednotek v prvním sledu, za nimi postupovala pěchota. Útok měl úspěch, jednotky pronikly do hloubky nepřátelské obrany a ohrožily nepřátelské uskupení z jihu a od východu. Nepřítel začal ustupovat k řece. Vlastní jednotky zahájily souběžné pronásledování a nepřítele v dosažení řeky předešly. Tím vlastním jednotkám usnadnily přechod řeky a nepříteli přehradily ústupové cesty. Velitel využil úspěchu i na původním směru, kde byl znovu zahájen útok. Jednotky včas dospěly k řece a nepřítel byl obklíčen a zničen. Úspěchu bylo dosaženo získáním výhodného poměru sil.

Útočná operace může být nejen ohrožena, ale může být i bezúspěšná, mají-li nepřátelské protiúderu vedené do boků a do týlu úspěchy. Náčrt 2 zachycuje jejich zneškodnění silami přeskupenými z neohrožených prostorů a vytvořením výhodného poměru sil.

V červenci 1943 prolomila ntá sovětská armáda frontu nepřítele a porazila jeho bližší operační zálohy. Tím byla vytvořena obtížná situace pro nepřítele. Němci ve snaze zachránit obklíčovanou skupinu u Něvěrova organisovali a provedli protiúder dvěma tankovými divisemi na směr Sergievo, na pravé křídlo hlavní skupiny nté armády. Situace se změnila. Velitel nté armády se rozhodl přerušit útok ve směru na Bělkinu a přesunutím jedné pěší divise z tohoto směru zabránit úspěchu nepřátelských tankových divisí. Přeskupení bylo plánováno štábem armády a úspěšně provedeno. Přesunutá pěší divise zesílená protiletadlovým dělostřelectvem se včas rozvinula na určené čáře a vyčerpala nepřátelské síly v tvrdých bojích. Nepřátelský protiúder byl zastaven. Obě tankové divise po velkých ztrátách dělostřeleckými palbami ustoupily na jihozápad.

Přeskupení podél fronty (rokádní) je velmi obtížné. Provádí se při soustředění sil k odrazení nepřátelského protiúderu nebo při využití úspěchu na nepředvídaném směru a v obraně při přípravě protiúderu. Složitost a obtížnost tohoto způsobu záleží v narušení plánu využití komunikací a v plánované dopravě vůbec.

Přesuny podél fronty znamenají křížování na mnoha komunikacích směřujících kolmo k frontě. Je nutno pečlivě sladit plán přísunu a odsunu s přesuny vyplývajícími z plánovaného bočního manévru vojsk v dotyku a materiálu.

Při bočních přeskupeních operačního rázu jsou často přísunové ko-

munikace k frontě na dlouhou dobu vyřaděny z provozu pro bojující jednotky a jejich týly, a to obvyčejně v kritických případech. Rokádních komunikací není vždy dost, je nutné je opravovat a budovat. Organizace rokádních přesunů vyžaduje velkého počtu regulačních sil a prostředků pro jejich bezpečné zvládnutí.

V náčrtu 3 je naznačen historický příklad rokádního přeskupení z Veliké vlastenecké války.

Ntý front dosáhl v průběhu útočné operace ve dnech 11. až 17. září 1943 řeku Bolšaja. Násilný přechod řeky, která byla silně bráněna nepřítelem, znamenal by dlouhodobé přípravy k soustředění sil a prostředků. Velitel frontu se rozhodl přeskupit síly na pravé křídlo s úmyslem proniknout do boků a do týlu nepřítele, který bránil řeku Bolšaja u Berežinsk. Po 120 kilometrovém rokádním přesunu, v době čtyř dnů, bylo pokračováno v útočné operaci s hlavním úderem na novém směru. Zámysl velitele byl včas a správně proveden a nepřítel byl zničen.

Kombinace obou způsobů přeskupení je nejobtížnější. Uplatňuje výrazně všechny nevýhody rokádních přesunů a přesunů z hloubky, které nutno vzájemně sladovat. Štáb organizující kombinovaný způsob přeskupení musí dopodrobna rozplánovat přesuny k frontě a podél fronty, od vojsk vyžadovat zachování vysoké pochodové kázně a od podřízených štábů maximální vypětí sil.

Jednou z podmínek zabezpečujících přeskupení a soustředění vojsk, která mají provést nenadálý úder, uvést nepřítele v omyl o našich silách, a prostředcích, činnosti a úmyslech a tak ho donutit k nesprávnému rozhodnutí, je utajení veškeré činnosti.

Podmínky úplného utajení jsou:

- utajení zámyslu nastávající činnosti (plán přeskupení a prostředků zpracovává jen úzký okruh pracovníků a většina z nich jen dílčím způsobem; zamýšlený manévř zná jen nejužší okruh pracovníků štábu),
- skryté a rychlé přesuny,
- přísná a kontrolovaná zastírací kázeň za přesunu a při odpočinkách,
- volba celodenních odpočinků a zastávek v prostorech poskytujících vojskům a bojové technice skryt,
- noční přesuny, zvláště v blízkosti fronty,
- udržování dosavadního normálního ruchu na komunikacích během dne,
- zachování přísné hovorové kázně na všech pojítkách u jednotek v dotyku,
- omezené používání radia u přeskupujících se jednotek, regulačních a kontrolních orgánů jen na naléhavé a kritické případy a jen pomocí smluvených signálů,
- bdělost a ostražitost, zachovávání vojenského tajemství,
- organizace pořádkové služby v době přeskupování vojsk a jejich soustředění,
- soustředění hlavních sil v nových prostorech až krátce před zahájením operace,
- důkladná ochrana letectvem a protiletadlovým dělostřelectvem.

Příkladem dokonalého utajení přeskupení sil a prostředků je příprava protiofensivy u Stalingradu při níž bylo dosaženo překvapujících úderů jihozápadního a stalingradského frontu, které vyvrcholily obklíčením a zničením armády maršála Pauluse o 300 000 mužích.

3. Organizace a plánování přeskupení

Přeskupení je složitá forma bojové činnosti. Musí být promyšleno, propočítáno a dokonale organisováno do všech podrobností.

Přeskupení jsou plánována centralisovaně štábem frontu, armády, anebo může být provedeno i proti všemu očekávání nastalou změnou situace.

Nutnost centralisace plánovaného přeskupení sil plyne z požadavku zabezpečení operačního překvapení a uchování vysoké bojeschopnosti vojsk.

Plánované přeskupení vojsk znamená cílevědomé organisování nového uskupení a je zachyceno v plánu boje.

Přeskupení vojsk je provedeno na podkladě změny situace a nového rozhodnutí velitele, odpovídá přijatému zámyslu, vedení operace a úkolům, které budou řešeny.

Velitel před vydáním rozhodnutí o přeskupení vojsk musí zabezpečit včasnost přeskupení:

- včasným přijetím rozhodnutí o přeskupení vojsk,
- pečlivou přípravou organizace přesunu,
- průzkumem, úpravou a zabezpečením komunikací pro plánované přesuny,
- přesným časovým a místním dodržením plánovaných přesunů, skrytostí přesunů,
- správnou organizací protiletectvé obrany za přesunu a včasným zajištěním po všech stránkách.

V rozhodnutí o přeskupení vojsk velitel stanoví:

- dobu a lhůtu přeskupení,
- způsob organizace přesunů,
- nové prostory přeskupovaných jednotek a jejich rozmístění se zřetelem na jejich další činnost,
- pořadí přesunu,
- opatření pro bojové zajištění vojsk,
- způsob materiálního a zdravotnického zabezpečení vojsk,
- organizaci pořádkové a regulační služby.

Na podkladě rozhodnutí velitele zpracuje štáb přípravné rozkazy pro přesun, plán přeskupení vojsk a rozkaz pro přesun.

V plánu přeskupení vojsk štáb řeší:

- cíl přeskupení,
- prostory soustředění po vykládání nebo po vystřídání a nové prostory soustředění pro přesun před vystřídáním,
- výchozí prostory pro vystřídání,
- uskupení vojsk a bojové techniky v novém prostoru,
- pochodové osy a prostory denních odpočinků,
- přesuny vyšších jednotek podle místa a času,
- zabezpečení regulace přesunu,
- pozemní a vzdušné zabezpečení,
- organizaci spojení,
- kontrolu provedení přeskupování.

Cíl přeskupení vojsk je cíl příští činnosti nově organisovaného uskupení — získání převahy sil při odražení protiúderu nepřítele nebo rozvíjení úspěchu a p.

Nové uskupení vojsk v novém prostoru musí odpovídat zámyslu velitele frontu a zámyslu a plánu boje velitele armády. Proto v době přeskupování vojsk nejsou prováděny změny, které by narušily konečné uskupení vojsk.

Pochodové osy do prostoru soustředění jsou zpravidla určovány vyšším jednotkám jen do čáry divisních skladů. Od této čáry řídí přesuny velitelé armádní sborů a velitelé divisi. Štáb armády bude však někdy muset rozplánovat přesuny až do výchozího prostoru pro vystřídání vzhledem na přeskupování armádního dělostřelectva a na přesun materiálu do divisních skladů.

Při volbě pochodových os nutno přihlížet k jakosti komunikací vzhledem na druhy vojsk jimž jsou dány k dispozici, a na jejich pochodové rychlosti. Je výhodné určit a vyhradit komunikace jen pro tanková vojska a těžká vozidla. Tím se umožní účelné rozdělení ženijního vojska, jehož nebývá nikdy dostatek, pro budování, opravování a udržování komunikací.

Týly zahajují přesun do nových prostorů současně s vyššími jednotkami.

Doba k přípravě přeskupení bude různá, podle toho, půjde-li o přeskupení sil před zahájením útočné operace anebo v průběhu útočné operace.

Doba potřebná k vlastnímu přeskupení závisí na vzdálenostech, které musí přeskupované jednotky urazit, na počtu a druhu přeskupovaných jednotek, na množství a kvalitě komunikací, terénu a na povětrnostních podmínkách, na přesnosti plánu přeskupení sil a na jeho přesném dodržení, na utajení atd.

Již v době přípravy přeskupení zabezpečujeme je zvýšenou bdělostí a ostrážitostí jednotkami, které jsou v dotyku s nepřítelem. Dále jejich případným zesílením zajišťovacími jednotkami, dělostřelectvem, protitankovým dělostřelectvem, tanky, pěchotou, ženijním vojskem, po případě chemickými jednotkami, vyslanými velitelem přeskupovaných vojsk. Jejich úkolem je zabezpečit pevné udržení čáry dotyku a nedovolit pronikání nepřátelskému průzkumu za tuto čáru.

V rámci vševojskového průzkumu pochodových os má největší důležitost ženijní průzkum. Jeho úkolem je zjistit stav komunikací a rozsah potřebných ženijních úprav, zejména mostů, soutěsek a nebezpečných úseků pochodových os, vyhledat vhodné prostory pro velké zastávky a místa denních odpočinků, zjistit stav a potřebu zřízení přeprav, zdroje ženijního výpomocného materiálu, množství a hodnotu vodních zdrojů, možnost pochodů vojsk mimo cesty, zjistit potřebu pracovníků a materiálu pro nutné ženijní práce atd.

Při přeskupování vojsk v blízkosti fronty prozkoumává ženijní průzkum pochodové osy a místa odpočinku, provádí odminování. Je-li dost času maskuje pochodové osy svislými a vodorovnými maskami.

V době přeskupování vojsk pokračuje ženijní průzkum v odtarasování komunikací, vyhledává místa k odpočinku, opravuje mosty, vybudovává objízdky, organizuje řízení provozu a pomoc v nebezpečných úsecích (v místech s příkrým stoupáním, v soutěskách), provádí zastírání přesunujících se vojsk.

V místech velkých zastávek a celodenních odpočinků je třeba zabezpečit zásobování pitnou vodou. Pohyblivý oddíl zatarasovací je v době přeskupování připraven k bojové činnosti proti možnému útoku nepřátelských tanků.

Protiletadlové dělostřelectvo zabezpečuje přeskupování vojsk a bojové techniky na důležitých úsecích komunikací, v místech velkých zastávek a celodenních odpočinků.

Nepřítel bombarduje letouny B-26 buďto z vodorovného letu zpravidla z výšek 2000 až 5000 m, nebo ze šikmých letů a střemhlav útočícími bombardovacími stíhači typu F-80, F-84, F-86, používajících lehkých tříštivých nebo napalmových pum a palubních zbraní (kulometů, kanonů a raket).

Úkolem vojskové protiletadlové obrany je chránit vojska před napadením a leteckým průzkumem. Před nálety střemhlav útočících bitevních a stíhacích bombardérů je nutno chránit vojska přímo nad jejich sestavou. Je bezpodmínečně nutná organizace hlášené služby. Dokud nepřítel nezjistí přeskupovací přesuny je bojová činnost protiletadlového dělostřelectva přísně omezena. Jestliže nepřítel již přesuny zjistil a zahájil leteckou činnost proti přesunujícím se vojskům, je nutno využít protiletadlových prostředků v maximální míře.

Zabezpečení přeskupování vojsk znamená zamezit nepřátelský letecký průzkum dokonalou protiletadlovou kázní a ochranou, desorientací vzdušného nepřítele klamáním a co možná úplnou izolací chráněného prostoru ve vzduchu.

Úkoly prostředků protiletadlové obrany:

Velkorážní protiletadlové kulometry bojují proti nepříteli útočícími střemhlav z malých výšek, zpravidla po četách na vzdálenost 1,5 km.

Malorážní protiletadlové dělostřelectvo zabraňuje střemhlavému bombardování a útokům bitevního letectva.

Středorážní protiletadlové dělostřelectvo zabraňuje nepřátelskému průzkumu, chrání soutěsky, přepřavy atd.

Velení prostředkům protiletadlové obrany musí být nepřetržitě a centralisované. Protiletadlové dělostřelectvo vede boj s nepřátelským letectvem v neustálé součinnosti se stíhacím letectvem. Zároveň pracuje v součinnosti s chemickým vojskem.

Letectvo je prostředkem k zabezpečení přeskupování vojsk proti průzkumu a úderům nepřátelského letectva.

Velitel frontu podle uvážení vyčleňuje k zabezpečení přeskupování vojsk jednu nebo více vyšších stíhacích jednotek. Rozmísťují se na letištích v blízkosti prostoru soustředění přeskupovaných jednotek a odpovídají za bezpečnost chráněného prostoru. Tyto letecké jednotky nebojují samostatně, nýbrž v těsné součinnosti s ostatním letectvem frontu, podle plánu velitele letecké armády, jímž je organisován boj o operační nadvládu ve vzduchu.

Hlavními způsoby bojové činnosti stíhacích leteckých jednotek chránících přeskupování vojsk je hlídkování nebo střeh na letišti.

Hlídkování je způsob, jímž jsou vlastní vojska chráněna nejspolehlivěji. Jeho použití však rychle opotřebovává bojeschopnost stíhacích jednotek a rychle vyčerpává vzlety. Hlídkováním je nepřítel upozorňován na chráněný prostor. Proto se ho používá, až když je přeskupování vojsk již nepříteli známo.

Střeh na letišti je nejehospodárnější způsob použití letectva. Jeho úspěšný zásah však závisí na tom, jak dobře je organisována hlášená služba (jak brzo může zjistit nepřítel a podat o tom zprávu), na včasném odstartování a útoku na nepřítel, dřív než se dostane do

blízkosti přeskupujících se vojsk. V zájmu utajení přeskupení bude tento způsob bojové činnosti stíhacího letectva pravidlem.

Napadení nepřátelských letišť je rovněž jedním ze způsobů zabezpečení přeskupovaných vojsk. Tato činnost je plánována štábem letecké armády.

Bylo-li zjištěno, že i nepřítel přeskupuje síly proti vlastnímu uskupení na novém směru, je napadán mohutnými leteckými a dělostřeleckými soustředěnými údery. Ztrátami způsobenými nepříteli je získáván potřebný čas k dokončení vlastního přeskupení sil a zaujetí nové bojové sestavy.

Chemické vojsko plní tyto úkoly:

V době přípravy přeskupení sil:

- chemický průzkum pochodových os a prostorů celodenních odpočinků, chemické pozorování,
- je pohotovo odstraňovat následky nepřátelského chemického napadení odmořováním komunikací, zásob, nádraží atd.,
- rozvinutými odmořovacími místy je v pohotovosti odstraňovat následky napadení na živé síle a materiálu.

Armádní chemické jednotky zasahují při rozsáhlém zamoření, jinak plní dílčí úkoly operačního zastírání podle plánu štábu frontu.

V době vlastního přeskupování:

- pokračuje v chemickém pozorování,
- provádí průzkum pochodových os a prostorů celodenních odpočinků (provádí průzkumná četa chemického praporu a průzkumná družstva rot chemického praporu),
- část praporu je v pohotovosti na předem zaujatém postavení, část praporu je začleněna do pochodových proudů; odmořovací rota rozvinuje odmořovací místa (může rozvinout tři odmořovací místa) ve vzdálenostech 20 až 40 km, mezi nimi na vzdálenost 10 až 15 km je doplňují divisní odmořovací místa,
- jsou-li dány armádě k dispozici posilové chemické prapory, je jich použito podobně,
- zadýmování nebezpečných míst provádí chemický prapor tehdy, neplní-li úkoly chemické ochrany.

Použití dýmu nesmí prozradit přeskupování vojsk a je prováděno v rámci operačního zastírání plánovaného štábem frontu.

Plán přeskupení může být zpracován ve formě tabulky nebo schématu s vysvětlivkami anebo jako tabulka se schématem. Plán přeskupení schvaluje velitel armády. Přeskupovaným vyšším jednotkám jsou zaslány jen výpisy z plánu přeskupení vojsk.

Při nepředvídaném a v plánu boje nezachyceném přeskupení vojsk, zvláště v časové tísni, bude muset štáb armády vypracovat plán přeskupení do podrobností, aby podřízené vyšší jednotky mohly v nejkratším čase zahájit přesuny. Jiná možnost pak je ta, že důstojník operačního oddělení štábu armády doručí osobně výpis z plánu přeskupení vojsk a jsou podrobně o všem informováni, zůstane ve štábu podřízené vyšší jednotky nutnou dobu jako spolupracovník při rozpracování plánu přeskupení.

Je vhodné, aby v místech velkých zastávek a celodenních odpočinků nebyly soustředěny větší jednotky než prapor, maximálně pluk, a to vzhledem k utajení, ochraně před nepřátelským leteckým náletem, před dělostřeleckými palbami, i pro úsporu času při uspořádání pochodových proudů na další pochod.

4. Regulace dopravy

Regulace dopravy je organisována štábem armády.

Úkoly regulace dopravy záleží v dodržení shodnosti přesunů jednotek se zpracovaným plánem přeskupení vojsk.

Jednou z hlavních podmínek zabezpečující soulad plánování a provedení přesunu je tuhá dopravní kázeň v dodržování stanovených rychlostí a nařízení dopravního řádu.

Regulace dopravy je prováděna orgány týlu armády — regulačními rotami silničních provozních útvarů.

Regulačním střediskem je štáb silničního provozního praporu, jehož roty organisují dopravu v regulačních úsecích jim určených.

Náčelník regulačního střediska v plánu regulace dopravy zabezpečuje úseky personálem a materiálem. Řídí činnost všech regulačních úseků a je odpověden za spojení s nimi a jich mezi sebou. Hlášení od velitelů regulačních úseků zpracovává v souhrnném hlášení pro náčelníka týlu a v něm jej informuje o průběhu dopravy.

Náčelník regulačního úseku určuje místa regulačních stanic, hlídek a směrnic a zabezpečuje s nimi spojení. Je odpověden za správný průběh dopravy podle plánu ve svém úseku a za správné značení ukazatelů na komunikacích. Udrží zálohu pro postavení dalších stanic a hlídek.

Náčelník regulační stanice řídí dopravu ve svém úseku regulačními hlídkami a směrnicí. Pečuje o jejich materiální vybavení.

Regulační hlídka (2 až 3 vojáci) řídí dopravu v důležitých místech (nakládací a vykládací místa, soutěsky, důležitá rozcestí, objízdky, přepravy atd.), ukazuje směr, a jsou-li místní zvláštnosti v dopravě, informuje o tom velitele pochodových proudů.

Směrník (jeden voják) na křižovatkách cest řídí dopravu.

Silniční hlídka (2—3 vojáci) z počtu regulační stanice kontroluje činnost směrnic.

Na důležitých místech komunikací kontrolují dopravu důstojníci štábu armády, kteří mají zkušenosti v jejím řízení. Jsou dokonale orientováni o situaci, poskytují podle potřeby pomoc procházejícím velitelům. Informují štáb armády o průběhu přeskupování. Musí být bezpodmínečně zabezpečeni prostředky nepřetržitého spojení.

Regulace dopravy musí být dokonale zplánována a prováděna všemi jejími orgány. Nesoulad mezi plánem přeskupení vojsk a jeho provedením vojsky může vést nejen k narušení celého provedení přeskupení, ale v závěru může ohrozit i celý zamýšlený manévr vedení operace.

5. Spojení

Za přeskupování armády musí být zabezpečeno trvalé spojení s velitelem frontu, s veliteli armádních sborů, s armádními jednotkami, letectvem a protiletěckou obranou, s velitelem střídané jednotky, s regulačními orgány a mezi nimi.

Je plně využito linkových sítí regulačních orgánů a pohyblivých pojítek. Radiové spojení je zabezpečeno plánem spojení. Část radiových stanic je v pohotovosti k poslechu radiových signálů za pochodu.

Hlavním prostředkem spojení jsou stálá linková spojení ve směru pochodových os (spojení telefonní a dálnopisné), rokádně telefonem na

regulačních čarách, v prostorech velkých zastávek, odpočinků a soustředění. Stálá telefonní síť je doplňována výstavbou polních vedení z osového nebo polního kabelu, směrovými pojítky a rychlými pojítky.

Shodují-li se pochodové osy s automobilními nebo hlavními komunikacemi v armádním týlu, zabezpečuje spojení regulačních orgánů náčelník spojení armády. Jednotky, které jsou mimo hlavní komunikace, řídí regulaci dopravy a organisují spojení regulačních orgánů samostatně.

Spojení pohyblivými pojítky je organisováno přes pohyblivou předsunutou podací stanici, která je vedena důstojníkem štábu armády. Ta se zřizuje podle rozkazu náčelníka spojení armády postupně, v určitých dobách a na určitých místech.

Pohyblivá pojítka mají na pochodových osách právo přednostní jízdy.

Spojení s druhými sledy štábů je organisováno pohyblivými pojítky a linkovou sítí regulačních orgánů.

Jedním z hlavních úkolů štábu za přeskupování vojsk je zabezpečení spojení s hláskou službou. Do radiové sítě výstrahy se za tím účelem včleňují přijímače všech podřízených vyšších jednotek a útvarů.

V době přeskupování vojsk je velení zabezpečováno prováděním kontrol důstojníky štábu.

6. Organizace součinnosti

Součinnost je nutno organisovat:

S vyššími jednotkami, které jsou v dotyku s nepřítelem, v jejichž úseku (pásmu) bude rozvíjena příští činnost přeskupovaných jednotek. Jsou to nepřetržité informace o situaci nepřátelské a vlastní, o tom, které komunikace se dávají k dispozici přeskupujícím se vojskům, na jak dlouho, kdy musí být dočasně uvolněny, na jaký signál, na jakou dobu a kdy budou opět k dispozici týlu vojsk v dotyku. Jednotkám v dotyku je třeba oznámit prostory celodenních odpočinků, prostory pro soustředění před vystřídáním, výchozí prostory pro vystřídání a vyžádat jejich včasné uvolnění týlu vojsk v dotyku.

S velitelem dělostřelectva armády, které komunikace a v kterých místech za přesunu chránit, jakou hustotou, zabezpečení ochrany míst zastávek a celodenních odpočinků, prostorů pro soustředění před vystřídáním a po něm a výchozích prostorů pro vystřídání.

Ochrana protitankovým dělostřelectvem před možným napadením nepřátelskými tanky (zvláště při rokádních pohybech v blízkosti fronty) a organizace součinnosti s pohyblivým oddílem zatarasovacím proti možnému ohrožení nepřátelskými tanky.

S náčelníkem ženijního vojska armády, které pochodové osy jsou určeny pro přesuny tanků a těžkých vozidel, zesílení staveb na komunikacích, zesílení a zdvojení přeprav přes vodní toky, rozminování komunikací a prostorů pro odpočinky, činnost pohyblivého oddílu zatarasovacího v boji s tanky a jeho součinnost s protitankovým dělostřelectvem.

S velitelem letectva, jak bude provedena ochrana za přeskupování, v prostorech soustředění, ochrana přeprav přes vodní toky. Součinnost s protiletadlovým dělostřelectvem na prostorech jím chráněných, event. součinnost s chemickými jednotkami připravenými k zadýmání nařízených míst.

S náčelníkem chemického vojska, zadýmování nařízených prostorů.

S představitelem letectva, způsoby spojení mezi letectvem a pozemními vojsky, signály a smluvená znamení.

7. Materiální zabezpečení

Před zahájením přeskupení je třeba vojskům zabezpečit:

- a) plně pohyblivé zásoby,
- b) při železničním převozu cestovní výbavu,
- c) zásobování jednotek přesunovaných nebo převážených po ose zřízením výdejních míst, zejména proviantu a PHM; prostředky k tomu poskytne tyl frontu,
- d) zásobování jednotek po přeskupení předsunutím armádních zásobovacích základen do směru prostoru příští činnosti armády. To lze provést zřízením předsunutých oddělení armádních skladů, které po přesunu jsou základem nové armádní zásobovací základny.

K zabezpečení plnění nových úkolů přeskupované armády, zajistí zásobovací služba tylu frontu dodání zásobovacích prostředků přímo do polních armádních zásobovacích základen, neboť hlavní úkol tylu armády záleží v přímém zásobování divisí. Tato zásada musí být v době přeskupování vojsk plně dodržována, aby se stačilo materiálně zabezpečit přeskupované jednotky pro plnění nového úkolu.

Přeskupení vojsk vyžaduje důkladnou organizaci odsunové činnosti, a to jak po stránce zdravotnické, tak i technické.

V době přípravy přeskupení vojsk uvolní se veškerá zdravotnická zařízení odsunem nebo odevzdáním zařízení jiné armádě nebo frontu.

Při přeskupování, se nemocní a ranění odsunou do nejbližších zdravotnických zařízení, a to jak do stálých (civilních), tak i do polních podle plánu frontu.

Obdobně je tomu i u technických odsunů.

8. Politické zabezpečení

Na rychlém, utajeném a přesném provedení přeskupení závisí často celý úspěch příští operace. Proto je ho třeba dobře politicky zabezpečit prostřednictvím všech politických orgánů a organizací. Je důležité, aby se všichni političtí pracovníci rychle a plně vžili do dané situace a pomáhali zabezpečit utajení, včasnost a organizovanost přesunu, udržovat pochodovou a dopravní kázeň, kázeň v maskování a poskytovali pomoc při kontrolách. Zejména je nutno zvýšit na nejvyšší míru bdělost a ostražitost. Musí být mobilisovány všechny síly a prostředky, jimiž bude zabezpečen konečný úspěch operace, plynoucí ze správného provedení přeskupení sil a prostředků.

9. Závěr

V době Veliké vlastenecké války byla velmi často prováděna přeskupení vojsk a materiálu ve velkém měřítku, jako tomu bylo v bitvách u Moskvy, Leningradu, Stalingradu, při deseti stalinských úderech a j. Utajení a rychle provedené přeskupení sil bylo začasté základem úspěšného provedení následující operace.

Přeskupení vojsk se jeví jako důležitý manévř na bojišti a jako jedna z podmínek zabezpečujících úspěch příští operace. Při přeskupování vojsk jsou kladeny vysoké požadavky na utajení, rychlost přesunu, vysokou kázeň vojsk, na rychlou, přesnou a obětavou práci štábů, na dobře organizovanou hláskou službu a protiletickou obranu.

Přeskupení a zaujatá nová bojová sestava musí odpovídat zámyslu operace velitele fronty, cíli a zámyslu armádní operace a úkolům, které budou armádou postupně řešeny.

Přeskupení vojsk a materiálu je buď předvídáno a plánováno nebo může být vynuceno náhlou změnou situace.

Štáb armády zpracovává „Plán přeskupení vojsk“ již v přípravném období.

Při zabezpečování přeskupování vojsk je nutno klást zvláštní důraz na vedení průzkumu získáváním zpráv od jednotek, které jsou v dotyku.

Přeskupení vojsk se zabezpečuje letectvem, protiletickou obranou a dokonalou hláskou službou na ochranu proti nenadálému napadení nepřátelským letectvem a prostředky chemické zbraně.

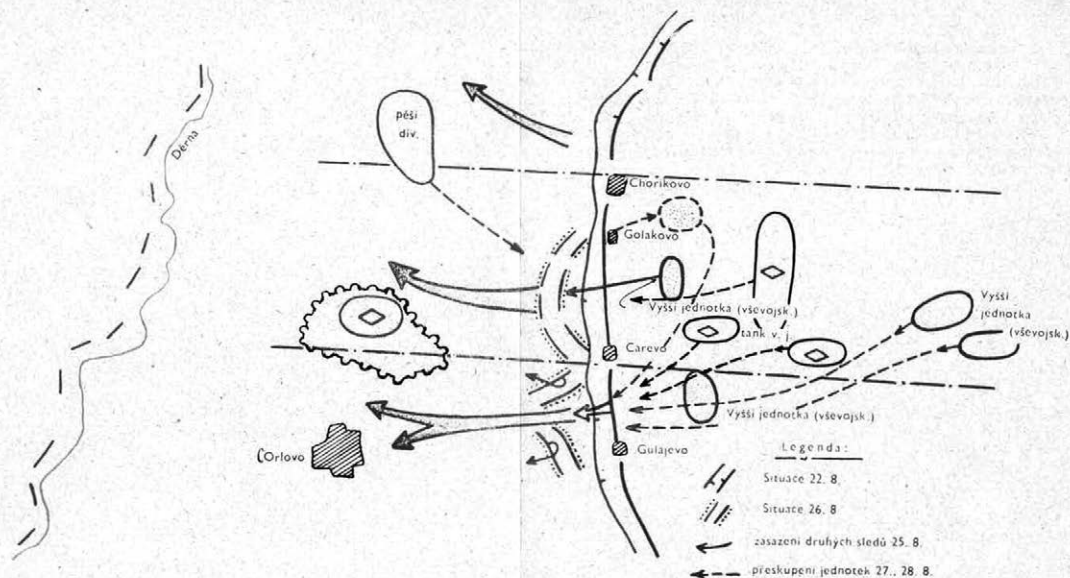
Spojení je zabezpečeno využitím stálého linkového vedení, doplňováním polním vedením a rychlými pojiťky.

Součinnost je organizována velitelem armády s jednotkami zabezpečujícími udržení čáry dotyku, s velitelem dělostřelectva k zabezpečení důležitých úseků a prostorů, protiletadlovým dělostřelectvem za přesunu, s náčelníkem ženijního vojska pro zabezpečování přeprav a poskytování pomoci vojskům v nebezpečných úsecích, s náčelníkem chemického vojska pro odmořování, po případě zadýmování důležitých prostorů, s velitelem letectva k zabezpečení přesunů a prostorů pro soustředění. Otázky zabezpečení přeskupení vojsk vyřeší se dále součinností s protiletadlovým a protitankovým dělostřelectvem, s pohyblivým oddílem zatarasovacím a s chemickými jednotkami.

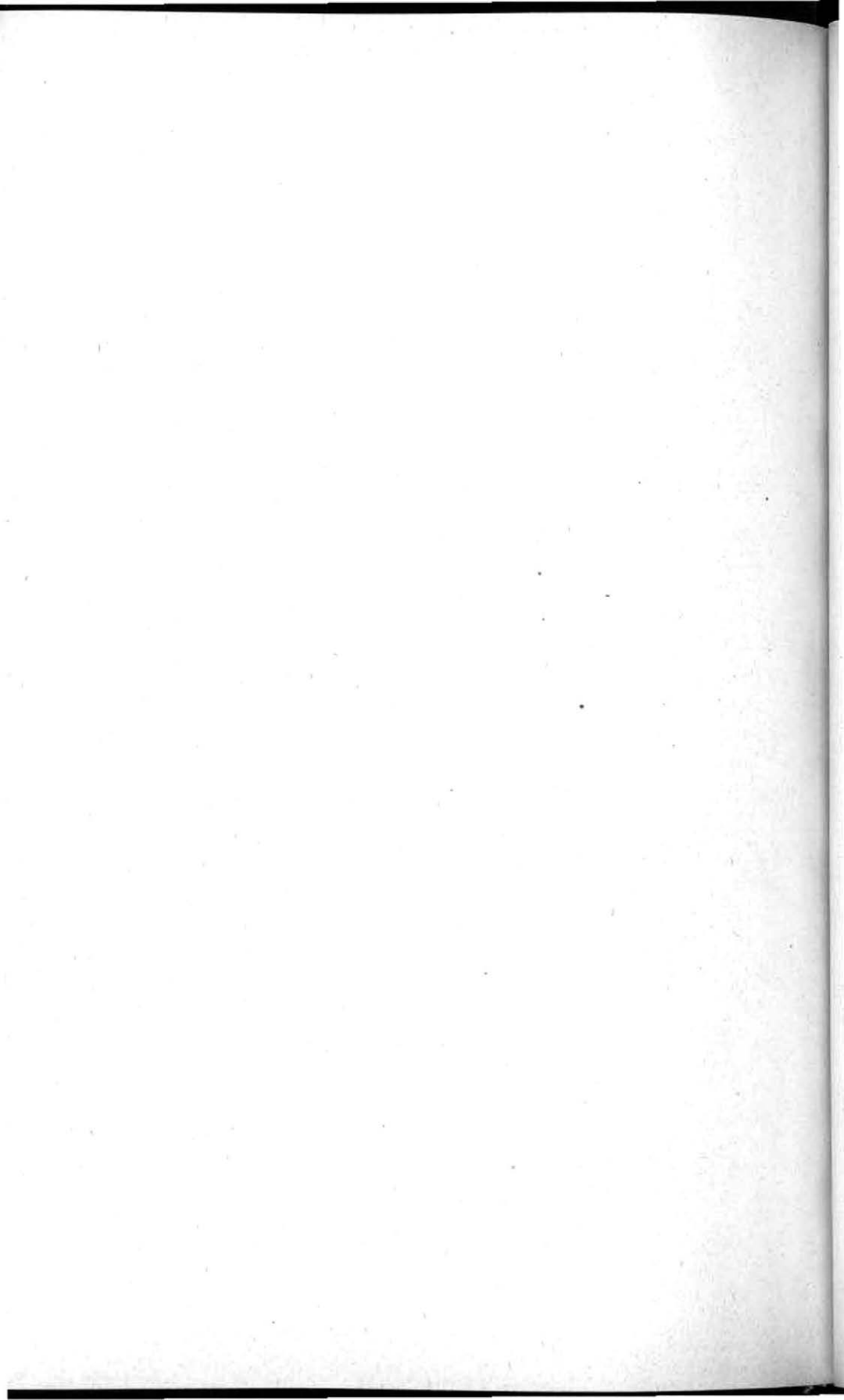
Ze studia historických příkladů z operací sovětských armád a ze studia bojů vyšších taktických jednotek ve všech obdobích vítězné Veliké vlastenecké války se učíme a zdokonalujeme. Výsledky a poznatky studia příprav operací, jejich průběhu a zakončení jsou uloženy jako nařízení, rozkazy a směrnice v řádech a předpisech čs. armády, které čerpají z bojových zkušeností slavné Sovětské armády. Další úspěchy pak záleží ve studiu ustanovení předpisů, jejich spojování s praxí a vyúsťují v tvůrčí činnosti kontrolované konstruktivní kritikou. To je jedna z podmínek stále vzestupné tendence, která zabezpečí vysokou úroveň čs. armády.

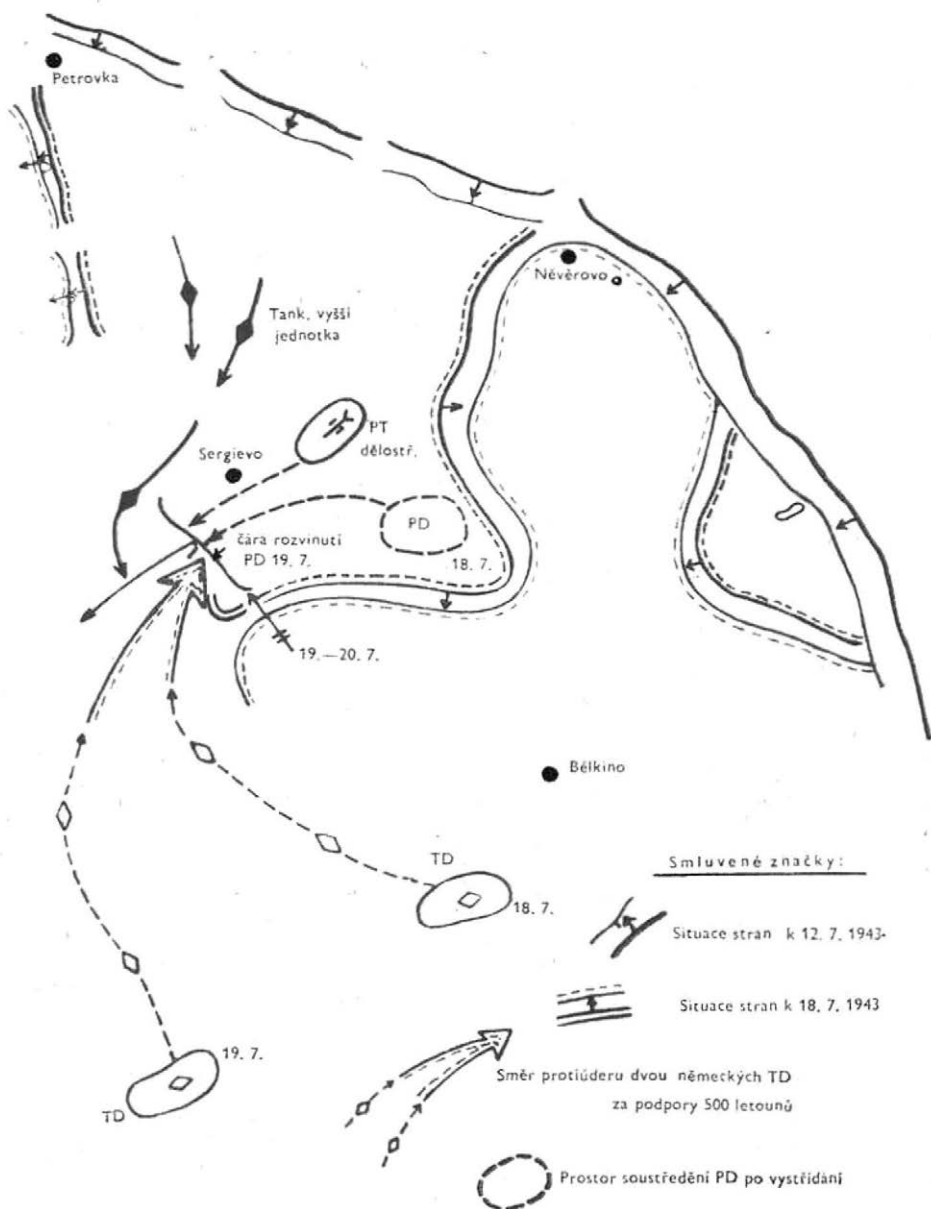
Použité prameny a literatura

1. Polní řád čs. branné moci 1951.
2. Žen-II-3, Cvičební řád pro ženijní vojsko, Ženijní průzkum.
3. Dopr-III-1, Předpis pro regulaci dopravy na silnicích a cestách.
4. Rozbor armádní operační válečné hry MNO 1953.
5. Generál-major Nikišov, Přeskupení vojsk za útoku.
6. Plukovník Polněr, Přeskupení a směna vojsk armádního sboru při organizaci průlomu posílní obrany nepřitele.
7. Generál-poručík Lomský, Útočná operace s průlomem obrany nepřitele a obklíčení nepřitele v součinnosti se sousední armádou. Vojenská mysl čís. 1/1953.
8. Poznámky z Vysoké akademie Vorošilovovy — Moskva.

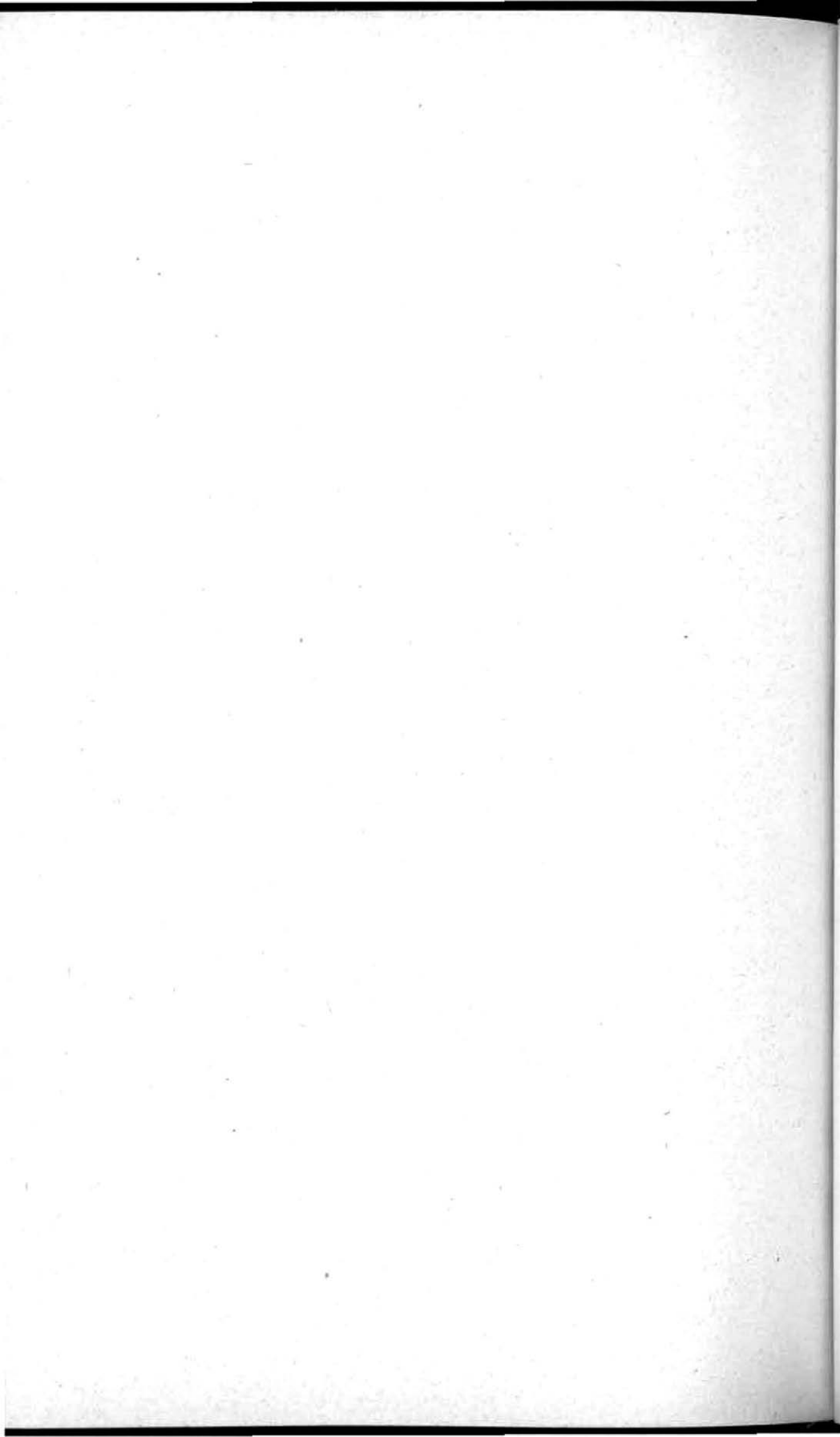

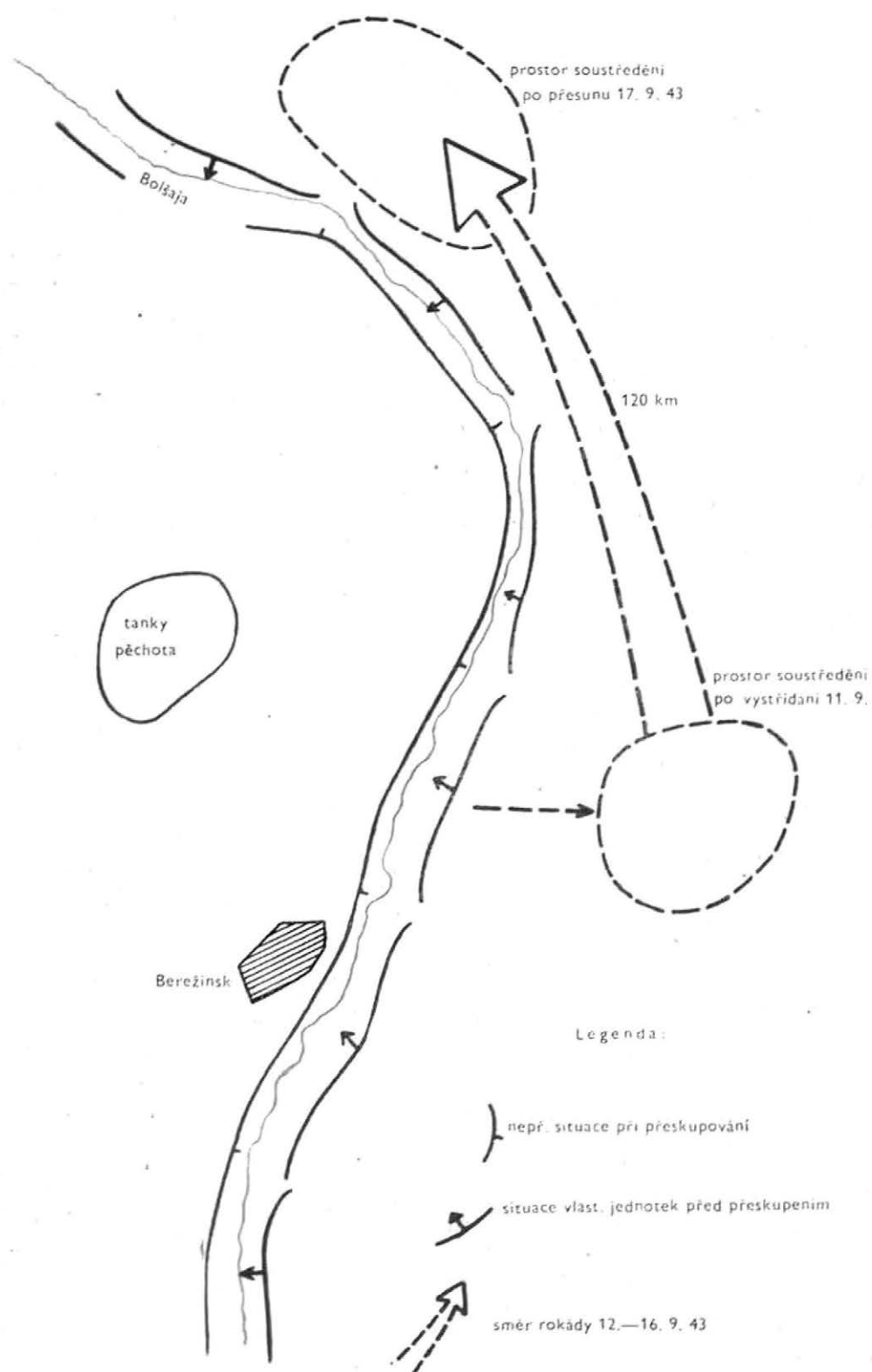
Náčrt 1. Příklad přeskupení vojáků k jednomu z křidel při rozšíření úspěchu
(Veliká vlastenecká válka, srpen 1943)

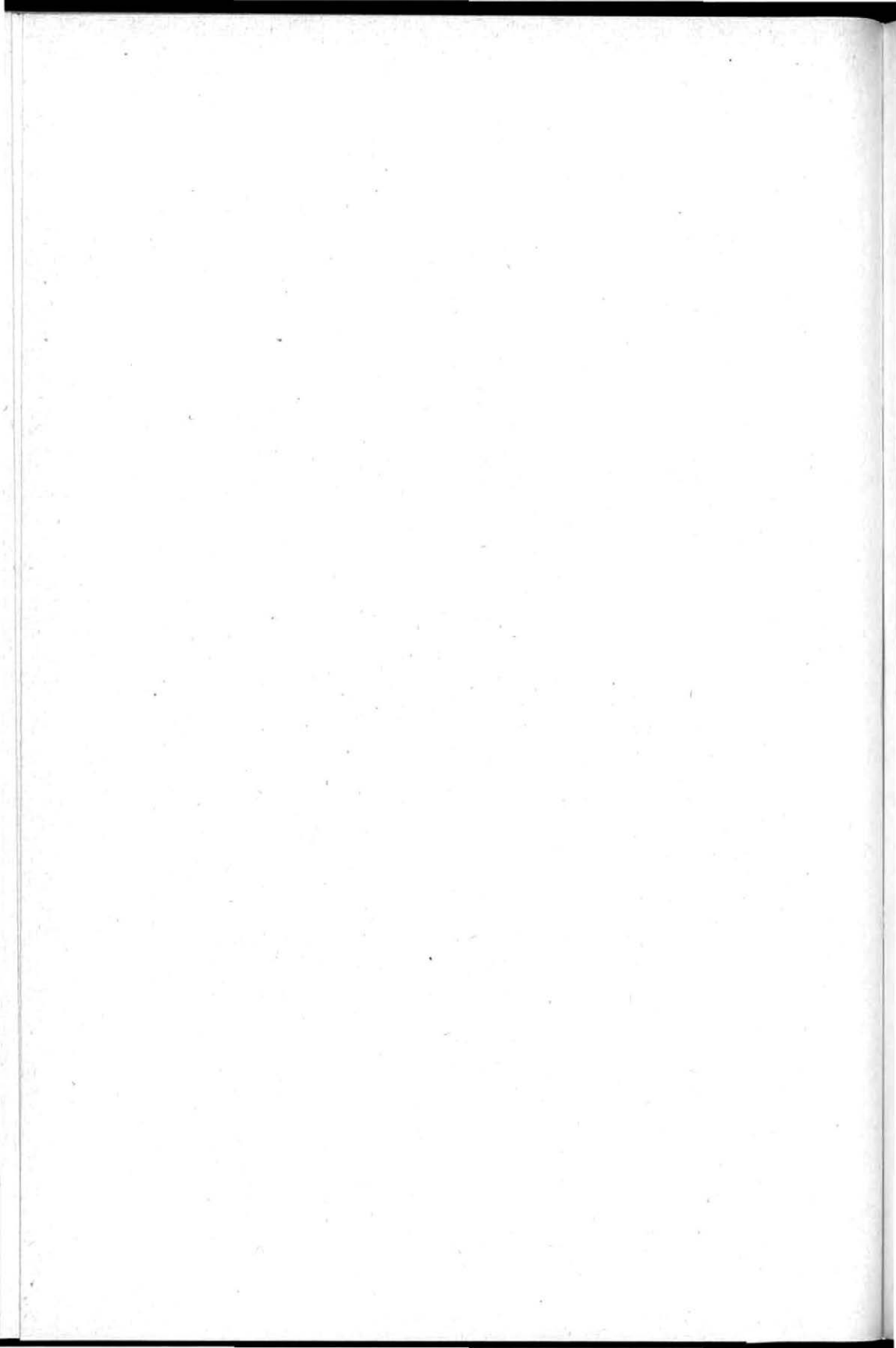

Náčrt 2. Příklad přeskupení sil k zneškodnění nepřátelského protiúderu
(Veliká vlastenecká válka, červenec 1943)

Náčrt 3. Příklad rokádního přeskupení sil před přechodem vodního toku
(Veliká vlastenecká válka, září 1943)

Poznámka redakce:

Správná organisace přeskupení vojsk je poměrně obtížný, ale často se vyskytující úkol vševojskových štábů. Zvláště obtížný je v případech, kdy na jeho přípravu a provedení je jen krátká doba. Je proto třeba se touto tematikou stále zabývat.

Článek generál-majora Kukly se omezuje na otázky přeskupení v útočné operaci a nezabývá se přeskupením, které je často třeba organisovat i v průběhu obranné operace, zvláště při přípravě protiúderů a proti-ofensivy.

Redakce vyzývá čtenáře Vojenské mysli, kteří mají s organisováním přeskupení vojsk určité praktické zkušenosti, aby je zpracovali a zaslali redakci Vojenské mysli k otištění.

